

"Жалал-Абад шаарынын 2040-жылга чейинки мезгилдеги башкы планы"

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 17-августундагы №490 токтому менен 2018-2025-жылдарга карата Кыргыз Республикасындагы калктуу конуштардын башкы пландарын иштеп чыгуу программасы бекитилген.

Калктуу конуштун башкы планы - бул аймактын кийинки 15-25 жылга узак мөөнөттүү өнүгүү стратегиясын аныктоочу негизги укуктук шаар куруу документи.

Башкы план эки этапта иштелип чыгат:

- башкы пландын концепциясы;
- башкы планы.

Жалал-Абад шаарынын 2040-жылга чейинки өнүгүүсүнүн башкы планынын концепциясы институт тарабынан 2019-жылы иштелип чыккан. Кийинчерээк долбоорлоо материалдары Жалал-Абад шаардык кеңешинин 8-чакырылышынын 16-сессиясында каралып, бекитилген (2019-жылдын 30-майындагы №4 токтом).

Жалал-Абад шаарынын 2040-жылга чейинки өнүгүүсүнүн башкы планы Жалал-Абад шаардык кеңешинин 32-сессиясында каралып, 2023-жылдын 28-сентябрындагы №1 токтом менен бекитилген. Жалал-Абад шаарынын 2040-жылга чейинки өнүгүүсүнүн башкы планынын долбоорлоо материалдары белгиленген тартипте кардарга берилген.

Жалал-Абад шаары Сузак районунун түштүк бөлүгүндө жайгашкан. Жалал-Абад шаары облусунун администрациялык борбору жана өзүнүн чоңдугу боюнча Кыргызстандын үчүнчү шаары болуп саналат.

Башкы пландын милдети - шаарды 2040-жылга чейинки мезгилде аймактык өнүктүрүүнүн негизги багыттарын жана Жалал-Абаддын мүмкүн болгон кеңейүү жана өсүү жерлерин андан аркы келечекке негиздөө. Концепция менен кабыл алынган аймактык өнүктүрүүнүн негизги багыттары облустук борбордун жана жергиликтүү өз алдынча башкаруунун шаар четиндеги социалдык-экономикалык артыкчылыктарына ылайык келген жана Жалал-Абад шаарынын башкы планынын эсептешүү мөөнөтүнө шаар курууну өнүктүрүү стратегиясын негиздөө үчүн зарыл:

- шаар куруу көйгөйлөрүн ырааттуу жоюу жана шаарды туруктуу социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн шаар куруу шарттарын камсыз кылуу, шаардын аймагында мамлекеттик жана муниципалдык бийлик органдарынын облустук администрациялык борборунун сактоо жана өнүктүрүү функцияларын аткаруу;
- баа жеткис тарыхый-маданий мурастарды сактоо жана калктын жашоосунун жагымдуу экологиялык, санитардык-эпидемиологиялык шарттарын жана курулуштун коопсуздугун камсыз кылуу;

- шаар аймактарын натыйжалуу пайдалануу, курулуш курууну жана инженердик-транспорттук инфраструктураны модернизациялоо жана өнүктүрүү;
- жергиликтүү жайгаштыруу системасын өркүндөтүү жана өнүктүрүү.

Шаарлардын жана калктуу конуштардын өнүгүшүнүн жана чоңдугунун башкы көрсөткүчү алардын туруктуу калкынын саны болуп саналат. Калктын саны Шаар базасын түзүү жана шаардын экономикасынын тейлөө чөйрөсүндө эмгек колдонуу жерлердин санына жараша болот.

2009-жылдан 2021 – жылга чейинки калктын динамикасын эске алуу менен экономиканы өнүктүрүү жана демографиялык өнүктүрүү боюнча муниципалдык жана мамлекеттик чараларды турмушка ийгиликтүү киргизүүнүн оптимисттик болжолуна жараша Жалал-Абад шаарынын калкынын эсептик саны 2040-жылы 276 миң адамды түзөт.

2040-жылга чейинки мезгилде Жалал-Абад шаарынын экономикалык жана демографиялык өсүшүнүн кабыл алынган багыттары жана параметрлери 2018-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын региондук саясатынын концепциясынын, облустун борборун, Сузак районун, бүткүл Жалал-Абад регионун жана жалпысынан Кыргызстанды социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн стратегияларынын жана программаларынын артыкчылыктарынан келип чыгат.

Пландаштырылган мезгилде экономиканы өнүктүрүү боюнча көрсөтүлгөн стратегияларда белгиленген төмөнкү иш-чараларды ийгиликтүү ишке ашыруу болжолдонууда:

- өнөр жай комплексиндеги кризистик көрүнүштөрдү жоюу жана ишканалардын өндүрүштүк ишин турукташтыруу боюнча;
- структуралык кайра курууну жүргүзүү боюнча;
- рынок талап кылган жаңы өндүрүштөрдү түзүү боюнча, бул базада калктын оптималдуу иш менен камсыз болушун калыптандыруу, бул региондук шаарлардын инфраструктурасын өнүктүрөт жана республика ичиндеги орун которуулардын интенсивдүүлүгүн төмөндөтүүгө мүмкүндүк берет.

Долбоордо шаар түзүүчү объекттерди жайгаштыруу жана жайгаштыруу системасын өркүндөтүү, жаңы сапаттуу жумуш орундарын түзүү жана Жалал-Абад шаары менен Сузак районун туруктуу жана өз ара пайдалуу өнүктүрүү үчүн өбөлгөлөрдү түзүү каралган.

Долбоордо "Жалал-Абад шаарынын курулуш куруу жана жерди пайдалануу эрежелери" шаардык ченемдик-укуктук актысынын улантуучулугу сакталып, Жалал-Абад шаарынын жана шаар четиндеги калктуу конуштардын мурда иштелип чыккан башкы пландарынын долбоордук сунуштары эске алынган.

Долбоор аймактарды архитектуралык-пландоо уюштурууну өнүктүрүүнүн принциптүү багыттары боюнча сунуштарды, ошондой эле

келечектүү шаардын чегин жана Жалал-Абад шаарынын шаар четиндеги зонасынын чектерин белгилөө боюнча сунуштарды киргизет.

Шаардын келечектүү өсүшүн эске алуу менен, калктын коопсуздугун камсыз кылуу максатында долбоор менен учурдагы аэропортту шаардын аймагынан тышкары жайгаштыруу сунушталган жана аэропорттун аймагында социалдык-маданий жана эс алуу зоналарынын зарыл объектилери менен көп кабаттуу турак жай комплекстерин жайгаштыруу сунушталган.

Аймакты келечектүү пайдалануунун негизги түрлөрүн өнүктүрүү үчүн кабыл алынган шаар куруу моделине ылайык, Жалал-Абад шаарынын долбоордук чектеринде төмөнкүлөрдү кароо зарыл:

- шаардын борбордук бөлүгүндө түзүлгөн өндүрүштүк жана коммуналдык-кампа аймактарынын профилин өзгөртүү жана алардын негизинде илимий-өндүрүштүк базаны түзүү;
- инфраструктурасына темир жол, автожол, авиациялык линиялык курулмалардын жана транспорттук логистиканын түйүндөрүнүн аймактарын кошуу менен шаардык жана тышкы транспортту өнүктүрүү;
- долбоордук калкты жайгаштыруу жана жаратылыш-рекреациялык аймактарды өнүктүрүү.
- өрт коркунучу бар жана калктын ден соолугуна зыяндуу өндүрүштүк жана өнөр жай зоналарын шаардын чегинен алып чыгуу.

Жалал-Абад шаарынын тышкы транспорттук байланыштарын жана тышкы транспорт системасын жана анын таасир этүү зонасын өнүктүрүү Кыргызстандын Борбордук Азия региондук жол байланыш тармагына пландаштырылып жаткан интеграциясын эске алуу менен белгиленген жана эсептешүү мөөнөтүнө:

- Кыргызстанды Кытай жана Өзбекстан менен байланыштырган эл аралык темир жол транспорт коридорун куруу;
- "Түндүк-Түштүк" автожолун куруу;
- Жалал-Абад шаарынын иштеп жаткан аэропорттун түздөн-түз шаардык аймакта жайгашкан, шаардын чегинен тышкары алып чыгуу, бул шаар куруу ченемдерине ылайык келбейт. Шаардын келечектүү өсүшүн эске алуу менен долбоор 22 км аэропорт алып чыгууну сунуштайт. жаңы аэропорттун курулушу менен түндүк-чыгыш бөлүгүнө жылдыруу;
- эл аралык транспорт коридорунун түйүндүү калктуу конуштарында темир жолдун бажы терминалдарын, вокзалдарын жана станцияларын ачуу.